

Utlåtande 2003:117 RII (Dnr 319-545/1998)

Införande av lov för trädfällning i staden

Motion av Måns Ressner (sp) (1998:29)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion 1998:29 av Måns Ressner (sp) om lov för införande av
trädfällning i staden anses besvarad med vad som anförts i
utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson anför följande.

Motionens innehåll

Måns Ressner (sp) har i en motion, *bilaga*, till kommunfullmäktige väckt förslaget om att införa tillägg i planföreskrifterna till de gällande stads- och detaljplanerna om marklovsplikt för fällning av träd.

Remisser

Motionen har remitterats till stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden anför i huvudsak följande.

I motion 1998:29 väcker Måns Ressner (sp) förslaget, att staden bör ha kontroll över vilka träd som fälls och att samtliga gällande stads- och detaljplaner bör få ett tillägg om marklovsplikt för fällning av träd. Stadsdelsförvaltningar, gatu- och fastighetskontoret beslutar om träden på gator, torg och i parker. För enskilda fastigheter finns i vissa fall anledning för staden att kunna kontrollera vilka träd som fälls. Enligt stadsbyggnadskontorets bedömning kan en kombination av

skyddsbestämmelser och marklovsplikt i detaljplan införs för allmänna platser och tomter där träden har särskild betydelse för stadsbilden eller i övrigt är av särskilt stort allmänt intresse. Att genomföra en generell planändring med tillägg till gällande detaljplaner är en administrativt mycket omfattande och resurskrävande process.

Mina synpunkter

Jag instämmer i motionärens inledande synpunkter om att träden har betydelse för Stockholms skönhet. Majoriteten ska fortsatt värna om den grönska som finns i Stockholm. Till vintern kommer den så kallade grönkartan att färdigställas. De så kallade biotopkartorna är framtagna för stora delar av staden. Tillsammans skapar det ett bra underlag för förvaltningar och privatpersoner som vill och bör värna de gröna värden som Stockholm besitter. Träd fungerar som luftrenare för storstadsluften och som levande bullerskärmar.

En informationsbroschyr om träd på tomtmark i stadsmiljö kan vara en god hjälp för fastighetsägare, byggherrar, entreprenörer m fl och kan bidra till att hindra onödiga skador som leder till att träd måste fällas i förtid uppstår. Det är möjligt att kartlägga miljöer där träd har särskilt stor betydelse.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak bifalla föredragande borgarråds förslag
2. därutöver anförä.

I en storstad som Stockholm är det givetvis av stor vikt att träd och grönska planeras och underhålls på ett rimligt och riktigt sätt. En stad som vill behålla sin attraktivitet för människor måste ha en varierad bebyggelse med närhet till grönområden och natur. Träden i staden utgör ofta en viktig del i detta. När det gäller fällning av träd på gator, torg och parker skall staden naturligtvis besluta om detta.

Motionen innehåller därutöver förslag om att införa tillägg i planföreskrifter till de gällande stads- och detaljplanerna. Mot bakgrund av den kontroll som staden skall ha när träd fälls på gator, torg och i parker ter det sig onödigt och byråkratiskt att genomföra sådana tillägg. Det finns också anledning att understryka att staden inte har några behov av att öka kontrollen över trädfällning på enskilda fastigheter.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion 1998:29 av Måns Ressner (sp) om lov för införande av trädgård i staden anses besvarad med vad som anförts i utlåtandet.

Stockholm den 8 oktober 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Kersti Py Börjeson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Sten Nordin, Mikael Söderlund, Kristina Alvendal* och *Peter Lundén-Welden* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Måns Ressner (sp) har i en motion till kommunfullmäktige väckt förslaget om att införa tillägg i planföreskrifterna till de gällande stads- och detaljplanerna om marklovsplikt för fällning av träd.

REMISSER

Motionen har remitterats till stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden beslöt den 4 februari 1999 att som svar på remissen överlämna och återopa kontorets utlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Lennart Tonell* (sp) enligt följande.

Stockholm består av flera större naturområden som är av bevarandeintresse för framtiden. Dessutom uppskattas områdena redan idag av många friluftsmänniskor. Plan- och bygglagen skall ge ett skydd för den här typen av natur- och kulturmiljö. Trots detta har olyckliga ”snabba avverkningar” av bevarandevärda träd inträffat inom dessa områden. Ett tillägg i planföreskrifterna förhindrar att sådana avverkningar blir verklighet eller åtminstone blir ett ytterligare instrument för både politiker och tjänstemän att kontrollera skyddet för de bevaransvärda träden följs. Därför är det av största vikt att tillägg införs i de befintliga planerna inom Nationalstadsparken, Sättra friluftsområde och Hansta friluftsområde som ofta består av gamla stadsplaner.

Stadsbyggnadskontoret anför i tjänsteutlåtande 26 november 1998 följande.

I motionen föreslås, att tillägg om lovplikt för fällning av träd bör införas i planföreskrifterna för alla gällande stads- och detalplaner.

” Träden har stor betydelse för Stockholms skönhet. Framtagandet att Stockholms trädplan visar på detta hänsynstagande. Det är glädjande att Stockholms målsättning numera är att öka trädbeståndet i staden. Att även bevarandefrågan är viktig visar exempelvis ekskogen i Hammarby Sjöstad. Ju längre ett träd funnits på en plats desto mer blir det en del av stadsbilden. Sorgligt nog så dör äldre träd eller ruttnar inifrån. Detta är dock inget skäl till att omedelbart såga ned dessa. En viktig sak jag vill uppmärksamma på är att staden bör känna till och ha kontroll över vilka träd som fälls.” påpekas bland annat i motionen.

Bakgrund

I staden finns träd i parker och på de breda gatorna samt inne på de enskilda fastigheterna. Stadsdelsförvaltningarna står för skötseln av träd på allmän mark, medan gatu- och fastighetskontoret som markförvaltare ansvarar för nyplanteringarna. Kontinuerligt sker en trädförnyelse, där äldre, skadade eller sjuka träd ersätts med nya. Kvarvarande naturområden ägs också till stor del av staden. Här sköts vegetationen ofta med inriktning mot gallring och friluftsanpassad god skogsvård. Träd på kvartersmark och privata tomter sköts av fastighetsägaren.

Plan- och bygglagen (PBL)

Enligt PBL kan befintlig vegetation som har väsentlig betydelse för miljön skyddas med särskilda bestämmelser i detaljplan (PBL 5kap 7§ 5.). En långtgående reglering kan ske för allmänna platser och tomter som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt (PBL 5kap 7§ 4.): Skyddsbestämmelserna kan t o m bestämma skötsel med speciella arbetsmetoder. PBL ålägger också, att tomter som tas i anspråk för bebyggelse, ska anordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden förutom till natur- och kulturvärdena. Naturförutsättningarna skall så långt möjligt tas till vara.

Inom detaljplanelagt område gäller marklovsplikt för ett antal åtgärder, vilka anges i PBL. Genom administrativa planbestämmelser kan marklovsplikten utökas att också omfatta trädfällning. Det är en förutsättning för att stadsbyggnadsnämnden ska kunna ingripa mot trädfällning som strider mot detaljplan. Stadsbyggnadsnämnden har nyligen givit kontoret uppdraget att se över möjligheten att höra nuvarande avgift vid olovlig fällning av träd bl a med anledningen av merkostnaderna, eftersom dessa ärenden många gånger måste remitteras till trädexpertis.

Trädens livscykel

Naturen är inte statisk, utan följer cykler, som allt annat levande. Träden lever längre än människan. Björk, pil, poppel blir ca 100 år, alm och lönn 300 år medan lind och ek kan bli upp mot 400 år. Stadsträden når sällan dessa åldrar utan åldras oftast i förtid av det ”kulturtryck” som staden innebär. Träden konkurrerar sinsemellan. Vissa arter är ljuskrävande, medan andra vill ha skugga. Ibland får träden sjukdomar. För trädens bästa behövs kontinuerlig vård och gallring. Då och då planterar vi olämpliga trädarter, som skapar problem på fast egendom eller för de boendes livskvalitet. Förändringen och tomrummet i stadsbilden kan ibland bli omfattande, som på 1980-talet i England p g a almsjukan.

Med hänsyn till att träd ibland behöver fällas, krävs särskild omsorg vid framtagandet av detaljplaner, som innehåller skyddsbestämmelser för vegetation. I Boverkets råd och anvisningar föreslås en bestämmelse som lyder: ”Träd ska bibehållas och vid behov ersättas genom nyplantering av samma art med stamdiameter minst 15cm”. Förslaget om samma art kan dock ifrågasättas ur växthygienisk

Förslaget om samma art kan dock ifrågasättas ur växthygienisk synpunkt. Växter tillhörande rosfamiljen, som oxel, rönn och apel bör inte planteras på samma ställe. Detsamma kan gälla andra växtfamiljer.

Kontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret delar uppfattningen att träden är en viktig del av stadens skönhet. Genom stadsdelsnämnderna och gatu- och fastighetsnämnden bestämmer staden över trädens skötsel och eventuella åtgärder att fälla äldre träd och planera nya på gator, torg, parker och andra allmänna platser. Kontoret bedömer inte att det finns behov av att generellt öka stadens kontroll över fällning av träd på enskilda fastigheter. Däremot finns ett sådant behov för vissa miljöer där träden har särskilt stor betydelse.

Marklov

Att generellt i detaljplan införa en tilläggsbestämmelse om krav på marklov för trädfällning i hela Stockholm är inte motiverat, eftersom stadsbyggnadsnämnden enbart kan säga ned till fällning, där det skulle strida mot gällande detaljplan. Det är enbart i kombination med skyddsbestämmelser som krav på marklov bli meningsfullt. En generell planändring är en administrativt mycket omfattande process, eftersom alla fastighetsägare och andra berörda skall höras i detaljplanesamråd om planändringarna. Antalet fastigheter är 58 000 till 59 000 (1998) i Stockholm. Mellan 3 000- 4 000 (1998) gällande stads- och detaljplaner måste ändras. Att införa denna marklovplikt innebär en kostnad för fastighetsägarna. Om en generell marklovplikt införs erfordras att stadsbyggnadskontorets handlägningsresurser utökas. Stadsbyggnadskontoret bedömer att en sådan förändring inte är möjlig utan föreslår att prövning sker i varje enskilt planeringsfall som hittills.

Eventuellt kan marklov för trädfällning och skyddsbestämmelser införas i vissa prioriterade områden, där speciell hänsyn bör tas. Ambitionen bör begränsas till träd av stort allmänintresse och av kategorin "märkliga" träd. En aktualisering av 1935 års inventering av märkliga träd, större trädgrupper och alléer kan ge underlag. Gatuträden har nyligen inventerats och konditionsbedömts i "Trädinventering i innerstaden" 1994, däremot inte parkträden eller träd på kvartersmark. Någon bedömning av trädens värde ur stads- och landskapsbildssynpunkt har inte heller gjorts.

Hänsyn i planeringen

I programarbetet som normalt inleder utarbetandet av en ny detaljplan inhämtas kunskaper som värdefulla markavsnitt inklusive träd. Bevarandeambitionen skall vara genomtänkt och avvägd mot de andra behoven och intressena. De skyddade träden måste bedömas och beskrivas till art, ålder, kondition, kron- och rotomfång. Dessutom måste skyddsåtgärder inför och efter det påfrestande byggskedet ibland vidtas. I detaljplanens genomförandebeskrivning och i exploateringsavtal bör värden och underhållet utvecklas för att inte bara bli ett önsketänkande i planeringsskedet som

hållet utvecklas för att inte bara bli ett önsketänkande i planeringsskedet som fördyrar projektet i onödan. Planen måste ha en sådan utformning att trädbevarande blir faktiskt möjlig. Ibland behöver trädbevarandekostnaderna ses i relation till fördelarna med en helt nyskapad anläggning inkl trädplantering.

Landskapsanalys är ett instrument för att tidigt fånga upp de landskapliga kvaliteterna. Ambitionen bör gälla en god grönstruktur vid sidan om skyddsreglering av enskilda mycket värdefulla trädindivider. De landskapliga gestaltungsprinciperna behöver få ett betydande utrymme i planprocessen för att kunna erbjuda stadsmänniskan högklassiga uterum med sinsemellan värdefulla gröna samband.

Vid sidan av skyddsreglering av enskilda träd kan detaljplanens beskrivning ge rekommendationer till gröna motiv och karaktärer, såsom "naturmarkskaraktären bevaras", "ramplaneringen bevaras", "den symmetriska kompositionen bevaras". Karaktärsstärkande åtgärder kan föreskrivas.

Motionären anser, att staden skall ha kontroll över vilka träd som fälls. Begränsning bör göras till kategorin särskilt värdefulla eller märkliga träd. De större naturområdena kan, som motionären föreslår, med fördel ha inslag av urskog med gamla och döda träd, eftersom säkerhets- och tillgänglighetskraven där inte är så stora som i innerstadsparkerna.

Information

Stadsbyggnadsnämnden ger kontinuerligt information om olika företeelser i samband med bygglov och byggsamråd. En informationsbroschyr om träd på tomtmark i stadsmiljö kan vara en god hjälp. En sådan kan tas fram av stadsbyggnadskontoret i samarbetet med gatu- och fastighetskontoret. Behovet av information till och vägledning för fastighetsägare, byggherrar, entreprenörer m fl är stort. Missförstånd och okunnighet orsakar många onödiga skador som leder till att träd måste fällas i förtid.

Bilaga: Motion 1998:29 av Måns Ressner (sp)

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

1998:29

1998:29

Motion av Måns Ressner (sp) om införande av lov för trädfällning i staden

Träden har stor betydelse för Stockholms skönhet. Framtagandet av Stockholms trädplan visar på detta hänsynstagande. Det är glädjande att Stockholms målsättning numera är att öka trädbeståndet i staden. Att även bevarandefrågan är viktig visar exempelvis ekskogen i Hammarby Sjöstad. Ju längre ett träd funnits på en plats desto mer blir det en del av stadsbilden.

Sorgligt nog så dör äldre träd eller ruttnar inifrån. Detta är dock inget skäl till att omedelbart såga ner dessa. Misstaget i Fredhällsparken, där en flera hundra år gammal ek sågades ner, visar på en beklaglig miss i kommunikationerna mellan förvaltningsmyndigheterna i staden. Dessvärre är sådana misstag omöjliga att reparera.

En viktig sak jag vill uppmärksamma är att staden bör känna till och ha kontroll över vilka träd som fälls.

För att komma till rätta med de kommunikationsmisstag som kan uppstå vid en nedsågning av träd föreslår jag kommunfullmäktige besluta

att införa tillägg i planföreskrifterna till de gällande stads- och detaljplanerna om lovplikt för fällning av träd.

Stockholm den 20 april 1998

Måns Ressner